

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра географії та природознавства

Проректор

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Шарин С.В.

25. IX 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

B50 Етногеографія народів світу

(шифр і назва навчальної дисципліни)

ОП «Географія»

спеціальність 106 «Географія»

10 «Природничі науки»

(галузь знань)

Факультет природничих наук

(назва факультету)

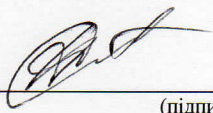
м. Івано-Франківськ – 2020

Робоча програма з курсу «Етногеографія народів світу» для студентів спеціальності 106
Географія, галузь знань 10 «Природничі науки». „15” вересня 2020 р. – 12 с.

Розробник: Фоменко Наталія Володимирівна, доцент кафедри географії та
природознавства, кандидат географічних наук.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри географії та природознавства

Протокол від “15” вересня 2020 р. № 1

Завідувач кафедри
географії та природознавства (Атаманюк Я.Д.)
(підпис)

“15” вересня 2020 р.

Схвалено науково-методичною радою факультету природничих наук.

Протокол від “23” вересня 2020 р. № 1

“23” вересня 2020 р.
Голова (Атаманюк Я.Д.)
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 10 Природничі науки (шифр і назва)	Дисципліни вільного вибору студента	
	Спеціальність: <u>106 Географія</u> Освітня програма: <u>«Географія»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання Проект-презентація на тему способу життя і розселення одного із народів (на вибір студента за умови погодження із викладачем)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90			
		Третій	-
		Лекції	
		12 год.	-
		Практичні, семінарські	
		18 год.	-
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		60 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: екзамен	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 1:2

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни: сформувати відповідні сучасному рівню етнографічні уявлення про етнічну картину світу. Під час вивчення курсу студенти повинні отримати знання про різноманіття етнічних культур, відмінності й особливості господарсько-культурних груп, соціально-політичних структур, рас, релігій, вірувань і мов. Студенти повинні ознайомитися з основними напрямками етнічної історії народів світу, особливостями протікання етнокультурних і етнічних процесів. Курс «Етногеографія народів світу» повинен дає уявлення про етнографію як науку, її принципи, методи, джерела та історію наукового пізнання.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Етногеографія народів світу» є:

методичні:

- виробити вміння аналізувати різні господарсько-культурні типи,
- з'ясувати і вміти порівнювати основні концептуальні напрямки в етнології;

пізнавальні:

- ознайомити студентів з теоретичними засадами курсу, етнічною історією народів Австралії, Океанії, Африки, Америки та Азії;
- надати навички використання етнологічних знань як засобу пізнання основних законів етно- та культурогенезу;

практичні:

- сформувати у студентів загальнокультурний та історичний погляд на сутність етносу та процеси етногенезу,
- закріпити усвідомлення поняття про різноманітність та рівноцінність етнічних культур.

Компетентності:

К І. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у професійній діяльності з географії або у процесі навчання із застосуванням

сучасних теорій та методів дослідження природних та суспільних об'єктів та процесів .

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.
- Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані(у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати.

Результати навчання:

- Пояснювати особливості організації географічного простору.
- Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.
- Розуміння обумовленості якості, рівня і способу життя людських спільнот особливостями просторової організації політичної, економічної, культурної та інших соціосфер.
- Застосовувати знання теоретичних і методологічних основ географічних наук для моніторингу і оцінки природних умов, порівняльно-географічного аналізу розвитку економіки, населення, соціальної сфери держав світу та України.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи етнічної географії.

Тема 1. Теоретико-методологічні засади курсу. Поняття, предмет, структура і завдання етнографії. Взаємозв'язок етнографії із суміжними дисциплінами.

Тема 2. Історія, джерела та методи етнографії. Історія етнографії. Джерела етнографії. Методи етнографічних досліджень.

Тема 3. Класифікація етносів. Принципи класифікації. Географічна класифікація. Антропологічна класифікація. Лінгвістична класифікація. Господарсько-культурна класифікація. Релігійно-конфесійна класифікація.

Змістовий модуль 2. Регіональна етногеографія.

Тема 4. Етноси Африки. Географічна, антропологічна, етнолінгвістична класифікація народів Африки. Господарсько-культурні типи та особливості матеріальної культури. Соціальна організація, сім'я та сімейношлюбні відносини. Загальний огляд традиційної духовної культури етносів Африки.

Тема 5. Етноси Азії, Австралії та Океанії. Південно-Західна Азія. Південна та ПівденноСхідна Азія. Східна Азія. Північна Азія. Центральна Азія. Етноси Австралії. Етноси Мікронезії. Етноси Меланезії. Етноси Полінезії.

Тема 6. Етноси Європи. Антропологічний, географічний та етнолінгвістичний поділ Америки. Господарсько-культурні типи доколумбової Америки. Держави доколумбової Америки.

Тема 7. Етноси Америки. Політична і військова діяльність середньовічної людини. Політична карта середньовічної Європи. Відтворення населення у Середньовіччі. Трудова діяльність. Історико-географічні передумови господарського розвитку Європи. Біосфера середньовічної Європи. Особливості соціо-екологічної діяльності середньовічних європейців. Малий Льодовиковий період.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	П	Лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи етнічної географії.						
Тема 1. Теоретико-методологічні засади курсу.	20	2	2			16
Тема 2. Історія, джерела та методи етнографії.	10	-	4			6
Тема 3. Класифікація етносів.	10	2	2			6
Разом за змістовим модулем 1	40	4	8			28
Змістовий модуль 2. Регіональна етногеографія						
Тема 4. Етноси Африки	10	2	2			6
Тема 5. Етноси Азії, Австралії та Океанії.	10	2	2			6
Тема 6. Етноси Європи.	20	2	4			14
Тема 7. Етноси Америки.	10	2	2			6
Разом за змістовим модулем 2						
Усього годин за 3 семестр	90	12	18			60

5. Зміст лекційного матеріалу

№ з/п	Назва теми лекції	Зміст лекції
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи історичної географії		
1.	Теоретико-методологічні засади курсу	Актуальність історико-географічних досліджень. Об'єкт вивчення історичної географії. Визначення предмету досліджень історичної географії представниками історичної та географічної науки. Місце ІГ в системі наук. Структура історичної географії. Основні національні школи історичної географії.
2.	Класифікація етносів	Група історико-фізико-географічних методів. Власне історичні методи. Топонімічні та ландшафтно-лексикологічні методи. Комплексний метод дослідження.
Змістовий модуль 2. Регіональна етногеографія		
3.	Етноси Африки	Метод історико-географічних зрізів. Діахронічний метод в історико-географічних

		дослідженнях. Картографічний метод. Статистичний, кореляційний, регресійний, факторний, кластерний види аналізу, комп'ютерного моделювання.
4.	Етноси Азії, Австралії та Океанії.	Особливості природокористування в епоху перших землеробських цивілізацій. Регіональна історична географія Античного світу. Закономірності розвитку ранніх людських цивілізацій в єдності з природою.
5.	Тема 7. Етноси Європи.	Політична і військова діяльність середньовічної людини. Політична карта середньовічної Європи. Відтворення населення у Середньовіччі. Трудова діяльність. Історико-географічні передумови господарського розвитку Європи. Біосфера середньовічної Європи. Особливості соціо-екологічної діяльності середньовічних європейців. Малий Льодовиковий період.
6.	Тема 8. Етноси Африки.	Передумови Великих географічних відкриттів. Причини і наслідки воєн за колонії і торгівельне панування.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи історичної географії		
1.	Тема 1. Теоретико-методологічні засади курсу.	2
2.	Тема 2. Історія, джерела та методи етнографії.	4
3.	Тема 3. Класифікація етносів.	2
Змістовий модуль 2. Історія взаємин людини і природи		
4.	Тема 4. Етноси Африки	2
5.	Тема 5. Етноси Азії, Австралії та Океанії.	2
6.	Тема 6. Етноси Європи.	4
7.	Тема 7. Етноси Америки.	2

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи історичної географії		
1.	Тема 1. Теоретико-методологічні засади курсу.	16
2.	Тема 2. Історія, джерела та методи етнографії.	6
3.	Тема 3. Класифікація етносів.	6
Змістовий модуль 2. Історія взаємин людини і природи		
4.	Тема 4. Етноси Африки	6
5.	Тема 5. Етноси Азії, Австралії та Океанії.	6
6.	Тема 6. Етноси Європи.	12
7.	Тема 7. Етноси Америки.	6

8. Індивідуальні завдання

Проект-презентація на тему способу життя і розселення одного із народів (на вибір студента за умови погодження із викладачем).

9. Система поточного та підсумкового контролю результатів навчання Екзамен (3 семестр)

Поточне тестування та контроль самостійної роботи		Екзамен	Сума
Поточний контроль знань за темами занять	Тестові завдання (10 %), самостійна (10%) та індивідуальна (10%) роботи	Тестування	
70 % від 50 балів	30 % від 50 балів	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література

Основна

1. Кафарський В., Савчук Б. Етнологія. Підручник. Київ, 2006.
2. Надольська В. В. Загальна етнологія: понятійно-термінологічний апарат. Навч. посіб. Луцьк: Вежа-друк, 2012. 228 с.
3. Утвенко В. В. Етнологія: Навч. посіб. Київ: ВД «Персонал», 2017. 244 с.
4. Хоптяр Ю. А. Етнологія: Навч. посібник. Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2008.
5. Юрій М. Ф. Етнологія: Навч. посібник. К., 2006.
6. Баран В. Д., Козак Д. Н., Терпиловський Р. П. Походження слов'ян. Київ: Наук. думка, 1991. 144 с.
7. Борисова О. В. Соціальна антропологія: підручник. Київ: Кондор, 2017. 412 с.
8. Бутинов Н. А. Народы Папуа-Новой Гвинея. СПб, 2000.
9. Гумилев Л.Н. Этногенез и биосфера Земли. Москва, 2007. 495 с.
10. Дельсж, Р. Нариси з історії антропології: школи, автори, теорії. Київ: Києво-Могилянська акад., 2008. 259 с.
11. Дюркгайм Е. Первісні форми релігійного життя: Тотемна система в Австралії. Київ, 2002.
12. Ермановская А. Э. Древние цивилизации. Харьков: Фолио, 2009. 380 с.
13. Жук П. Етнополітична карта світу ХХІ століття: Методичний і предметний коментарі. Тернопіль: Мандрівець, 2000.
14. Кюїзенє Ж. Етнологія Франції. Київ : ІМФЕ, 2007. 113 с.
15. Леві-Строс К. Структурна антропологія. Київ, 2000.
16. Паркер Э. Татары. История возникновения великого народа. Москва, 2010.
17. Рубель В. А. Історія цивілізацій доколумбової Америки. К., 2005.
18. Хаген Виктор В. фон. Ацтеки, майя, инки. Москва, 2004.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Етнологічна термінологія. URL: <http://etno.us.org.ua/glossary/index.html> 20.
2. Етнографія та побут народів світу URL: <http://04.com.ua> 21.
3. Владимир Кабо (книги-онлайн). URL: <https://vladimirkabo.com/> - 22.
4. Етнографія Сибіру. URL: http://sati.archaeology.nsc.ru/eas/index_r.html - 23.
5. Центр етнографічних досліджень Індії. URL: <http://www.ncaiprc.org/census-ethnographicresearch-indian-country> 24.
6. Інститут етнології та антропології імені М. М. Миклухо-Маклая РАН. URL: <http://www.iea.ras.ru> 25.
7. Финно-угорский мир. URL: <http://finno-ugry.ru> 26.
8. Культура народов европейского Северо-Востока России. URL: <https://ethnokomi.ru/folk/txtindex.htm> 27.
9. Інформаційний портал «Кавказ»: URL: <http://fca.narod.ru> - 28.
10. Етнологія Білорусі. URL: <http://portal.grsu.by/portal/UCHEBNIKI/ETNO> – 29.
11. Історія, етнографія татар. URL: <http://tashlar.narod.ru> 30.
12. Етнографія Поволжя. URL: <http://www.uic.ssu.samara.ru/~povolzje/arxkarta/index.htm> 31.

13. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. URL: <http://etno.kyiv.uar.net>